

Egyesületi ügyek

Az OMBKE választmányi ülése

2018. december 12-én a Választmány kibővített ülést tartott Budapesten, az Október 6. u. 7. földszinti nagytermében. A jelenléti ív szerint 24 fő választmányi tag volt jelen, továbbá számos meghívott és tiszteleti tag.

Az ülést *dr. Hatala Pál* elnök vezette le, aki tájékoztatta a Választmányt az előző ülés óta tett intézkedésekről: az OMBKE új képviselőtörvényes bejegyzéséről, az Alapszabály Bizottságnak az alapszabály-módosítás előkészítésével kapcsolatos, folyamatban lévő munkájáról.

Az elnök kérte, hogy a Kálóz község temetőjében tartott megemlékezésen a jövőben több bányász tagtárs vegyen részt. Beszámolt az Egyesület sikeres egerszalóki konferenciájáról, a dunaújvárosi és dorogi szakesteken, valamint a központi Borbála-napon és a Borbála-misén való részvételről. Tájékoztatta a választmányt, hogy a meghívás ellenére az Egyesület december 4-én nem tudott részt venni a Sopronban szervezett „100 éves” emlékülésen, az időben egybeeső Borbála-napi rendezvények miatt. A Selmecbányára induló nosztalgiaúton és a „Selmec-Sopron 100” rendezvényeken a főtítkárs és a főtítkárhelyettes képviselte az Egyesületet. Elmondta, hogy az Egyesület képviselőtörvényesben több tagtársal együtt részt vett *dr. Patay Pál* régész, egyesületünk legidősebb tagja 104. születésnapján a Nemzeti Múzeumban.

A következő napirendi pontban *dr. Gagyi Pálffy András* ügyvezető igazgató az OMBKE pénzügyi helyzetéről előzetesen kiosztott anyagokat szóban egészítette ki. Jelezte, hogy év végén az egyesület várhatóan nem lesz veszteséges, de a január kritikus lehet.

Hozzászólásában *Podányi Tibor* jelezte, hogy a tagság 1/3-a fizet teljes, 1/3-a fél tagdíjat, 1/3-a pedig évi 2000 Ft-ot. Javaslatot tett egységes, minden tagra kiterjedő 1000 Ft összegű tagdíjmelésre. Erre vonatkozóan a következő választmányi ülésig elvégzendő vizsgálatról született döntés.

Ezután *Kőrösi Tamás* főtítkárs ismertette az OMBKE 2019. I. negyedévi és éves rendezvényeit pontos dátumokkal, ahol még nincs, ott várja a pontosításokat. Ez fel fog kerülni az egyesület weboldalán lévő rendezvényjegyzékbe.

Hozzászólások:

- *Lengyel Károly*: 2019-ben 50 éves lesz az Öntödei Múzeum. Erre terveznek központi rendezvényt októberben, és az Egyesületen belül az Öntészeti Szakosztály is készül.
- *Törő György*: a cseh bányavárosok találkozója Borsodból busz indul, kéri a hirdetését.
- *Zelei Gábor*: az Akadémia január 14-én Eötvös-programot tart; 2019-ben jubileumi Eötvös-év lesz.
- *Katkó Károly*: kétévente van Magyar Öntőnapok, így a soron következőt 2019. október 12–14-e között, Herceghalmon rendezik meg.
- *Ósz Árpád*: február 5–6-án a Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztálynak „Érett mezők újraélesztése” című programja lesz.

Ezután a főtítkárs a 4. napirendi pontban ismertette az EU által támogatott, határon átnyúló együttműködési programokra való pályázás lehetőségeit és kapcsolattartóit.

Javasolta, hogy a következő választmányi ülésen hozzanak létre egy munkabizottságot.

A következő napirendi pontban *dr. Szabados Gábor*, megválasztott ügyvezető ismertette az ügyvezető igazgatói munkakör átadás-átvétel helyzetét, és röviden vázolta a munkakör gyakorlásával összefüggő, jövőbeli terveit.

Az utolsó napirendi pontban („egyebek”) szó volt a lapok kiadásáról, az Egyesület 125 éves történetét bemutató anyag esetleges kiadásáról.

Az oroszlányi helyi szervezet által kezdeményezett „Selmec-Sopron 100” programsorozat keretében az oroszlányi kollégák mintegy 80 rászoruló segítették ajándékosmaggal.

Végezetül az elnök a jelenlévők nevében ajándékot adott át *dr. Gagyi Pálffy András* leköszönő ügyvezető igazgátónak, és felkérte *dr. Tolnay Lajost* a búcsúztatására. Ezt követően többen is méltatták *dr. Gagyi Pálffy András* szakmai és egyesületi tevékenységét. (Lásd alább.)

Az ülés emlékeztetője alapján BT

Dr. Szabados Gábor újonnan kinevezett ügyvezető igazgató bemutatása

Pécsett, 1955. július 10-én született. A miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán 1982-ben kapott bányamérnöki oklevelet. 2000-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen jogi szakokleveles mérnök végzettséget, majd 2011-ben az ME Műszaki Földtudományi Kar Mikoviny Sámuel Földtudományi Doktori Iskolában PhD oklevelet szerzett.

1982–1993 között a Nógrádi Szénbányák Vállalat különböző mélyművelésű üzemeiben dolgozott, körletvezetőtől a műszaki-kereskedelmi igazgatóig többféle munkakört töltött be. Ezután 2015-ig a Magyar Bányászati (és Földtani) Hivatalnál és bányakapitányságainál bányafelügyeleti főmérnök, főosztályvezető, bányakapitány, elnökhelyettes, végül elnök volt. 2015-től egyéni vállalkozó, bányászati és földtani szakértő, szaktervező, tanácsadó volt.

2018. december 16-án kapott kinevezést az OMBKE ügyvezető igazgatói munkakörének ellátására.

Az OMBKE-nek 1983 óta tagja.

Munkája elismeréseként kapott kitüntetései: a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje, „Kiváló bányász” miniszteri kitüntetés, „Magyar bányászatért” emlékérem, Szent Borbála-emlékérem.

Dr. Gagyi Pálffy András méltatásai

Iffabb Gagyi Pálffy András 1943-ban született Temesvárott, a vissza nem tért Dél-Erdélyben, Romániában.

Életének fő állomásai:

Bányamérnök édesapja, mivel magyar érzelmű volt Észak-Erdély visszatérése után Bradról Nagybányára váltott

munkahelyet, majd 1944-ben a front elől Recskre került a lahócai ércbányába főmérnökként. András a bányatelepen gyerekként szinte természetesnek tartotta a golyósmalom monoton zúgását, a flotációs meddőhányók és bányavágatokból kiáramló bányalevegő szagát és a barnás bányavíz savassága miatt a bányát járó emberek vízcepppektől kilyuggatott ruháit.

1951-ben édesapját Budapestre helyezték, ahol Andrásnak idegen volt az aszfalt- és körengeteg.

1961-ben kitüntetéssel érettségizett és megkezdte egyetemi tanulmányait a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen

1966-ban kapta meg bányaművelőmérnöki oklevelét.

1966 és 1969 között a Gyöngyösorszi Ércbányánál üzemmérnök, üzemvezető-helyettes

1969-ben egyetemi doktori címet szerzett (témája érelőkészítés és operációkutatás)

1969 és 1979 között az Országos Érc- és Ásványbányáknál területi főmérnök

1979-től 1986-ig a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet fejlesztési és tervezési igazgatója, majd műszaki vezérigazgató-helyettese.

1986-1988 között az Ipari Minisztérium Bányászati és Energetikai Főosztályán főmunkatárs

1988-tól 1990-ig a Recski Rézérc Művek fejlesztési igazgatóhelyettese,

1988-tól az Országos Érc- és Ásványbányákból kiváló Recski Ércbánya Vállalat igazgatóhelyettese,

1989-től a recski bánya privatizálására alapított Hungarocopper Rt., majd a Mátrabánya Rt. vezérigazgatója 1994 végéig, a felszámolás megkezdéséig.

1995-től nyugdíjas

1963-tól tagja az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek.

1997-2001-ben az OMBKE Ellenőrző Bizottság elnöke 2001-től ügyvezető igazgató.

Személyiségének fő jegyei:

Többgenerációs, selmeci gyökerű bányászcsaládból származik, a selmeci elvek szerint nevelkedett és él.

Életében legfontosabbak: az ércbányászat, az Egyesület és a család.

Gondolkodására, érdeklődésére a bányászat és a matematika szimbiózis jellemző. Ő a legjobb bányász a matematikusok között és fordítva, a legjobb matematikus a bányászok között! Már középiskolásan tagja volt a magyar matematikai diákolimpiai csapatnak. 1965-ben egyetemistaként az Országos Tudományos Diákköri Konferencián matematikából I. díjat kapott. Tagja volt az MTA Matematikai és Fizikai Osztály Operációkutatási Bizottságának és a Földtudományok Osztály Bányászati Tudományos Bizottságának is.

Kiemelkedő elemzési készséggel bír, amit nem csak ipari vezetőként, de egyesületi munkájában is jól kamatoztatott. Két példa erre az OMBKE központ létszámával és az elhelyezésével kapcsolatos tanulmányai.

Szakmai munkája során mindvégig az 1967-ben felfedezett recski mélyszinti ércelőfordulás kutatásával, a nagyberuházás tervezésével és előkészítésével foglalkozott. Heroikus harcot folytatott a megvalósításhoz szükséges külföldi tőkebevonás érdekében – sajnos mindhiába.

Túravezető, túraszervező készségét bizonyítják az EMT konferenciákhoz kapcsolódó erdélyi, és a selmeci szalamanderhez kapcsolódó felvidéki egyesületi kirándulások.

Az ércbányászat iránti elkötelezettségét, szeretetét bizonyítja a sok tárgyi emlék, amit lakásában és hétvégi házában gyűjtött össze, melyek szinte múzeumnak tűnnek.

Gagyi Pálffy András most ugyan befejezi az egyesületünk érdekében végzett áldozatos munkáját, de tudom, hogy továbbra is segíteni fogja az egyesületet. Gondolom, más téren sem fog tétlenül élni a következő években.

Ma Magyarország a kormánybiztosok és miniszteri biztosok országa. Nagyon kellene egy Recski kormánybiztos is, amire egyedülálló ismeretei miatt dr. Gagyi Pálffy András lenne a legalkalmasabb személy. A hazai ércbányászat utóbbi 70-80 évről szintén egyedülálló ismeretekkel rendelkezik, ami alapján ennek történetét is meg tudná írni.

Most mindenesetre köszönetet mondunk neki sokéves munkájáért! Jó egészséget! Jó szerencsét!

Dr. Tolnay Lajos

Ha röviden akarnám jellemezni *dr. Gagyi Pálffy Andrást*, így lehetne: Ő egy sikeres ember. Már az egyetemen is kitűnt tehetségével, matematikai tudásával. Országos matematikai versenyeket nyert, új matematikai összefüggéseket alkalmazott.

Az egyetem után az OÉÁ-nál a recski mélyszinti rézércelőfordulás vitathatatlanul legjobb ismerője lett. Több szakmai tanulmány, előadás bizonyította hozzáértését, tudását.

A KBFI megalakulásakor szinte a semmiből hozta létre a Fejlesztési Igazgatóságot, ahol beruházási javaslatokat, fejlesztési célok kidolgozását irányította, Vezetése alatt készült el a mai napig egyedülálló ún. NYÍR nyersanyag információs rendszer, amely összefoglalta a hazai nyersanyag előfordulások legfontosabb kvalitatív és kvantitatív mutatóit.

A KBFI után a minisztériumban irányította a recski kutatásokat, sajnos a terve nem jött össze, politikai hátszéllel mellőzték.

A MTESZ-t is sikeresen vezette, összefogta, sikerült volna a székház eladásával megmenteni a szövetséget, de sajnos kis karrierista senkik az utolsó pillanatban megfúrták, és felszámolás alá vitték a szövetséget.

A mindenkori elnökök mellett az OMBKE vezetésében az érdemei elvülhetetlenek, a felvidéki és erdélyi szervezetekkel való kapcsolatai felülmúlhatatlanok. Köszönet érte, a neve beíródott a felvidéki és erdélyi szervezetek könyveibe.

De a bányászati tudományokban is elismerik a tudását, a Miskolci Egyetem Doktori Tanácsában és a MTA Tudományos Bizottságában is sokszor hivatkozunk rá.

Kedves Bandi! Úgy gondolom, kitérőlhatalan nyomot hagytál a magyar bányászat tudományos és civil szervezetében. Aranyba nem foglalhatunk, szentté nem avathatunk, azért a zsidó rabbi szavaival köszöntelek: „csak jó egészség legyen, a többi pénzzel megvesszük”. Isten áldjon!

Dr. Gál István

A BKL Bányászat – Kőolaj és Földgáz szerkesztőbizottságai és a lap olvasói nevében köszönetet mondunk dr. Gagyi Pálffy Andrásnak és sok sikert kívánunk dr. Szabados Gábornak! Mindkettőjüknek jó egészséget és Jó szerencsét!

Szerkesztőség

Szakestély – szalamander Dorogon

Az OMBKE dorogi helyi szervezete november 9-én a Dorogi József Attila Művelődési Ház földszinti nagytermében „50 után eggyel dr. Schmidt Sándorra emlékező” hagyományos szakestélyt rendezett.

De a szakestély nem volt hagyományos, ugyanis mikor szeptemberben Esztergom Kertvárosban az Arany János Általános Iskolában a helyi szervezet megtekintette a Hell bányász emlékszobát, *Sebestyén Istvántól*, az emlékszoba alkotójától és vezetőjétől megtudták, hogy a Hell József Károly Bányagépzési és Bányavillamosági Technikum volt diákjainak 1966 óta évenként megrendezett esztergomi esti fáklyás „bányász ballagása” 2017-ben volt utoljára, mert nem tudják vállalni a szervezését. A jelen lévő filiszterek, helles diákok úgy döntöttek, hogy a Hell hagyományoknak megfelelő fáklyás szalamandert megtartják idén is Dorogon, a szakestély előtt.

A dorogi Zsigmondy Vilmos Gimnáziummal összefogva megvalósult a szalamander! A bányászszászlok után a szalamanderes diákok világító bányász kobakokban vonultak, s utánuk 40 – fáklyát vivő – diák fogta közre a felvonulót. A *Zsigmondy Vilmos* Gimnáziumnál a névadó mellszobra előtt elhangzott *Szemes Zsuzsanna* Bányászok című verse, a Dorogi Szénmedence Bányászatának Emlékművénel a szalamander résztvevői elénekelték a Bányászhimnusz.

A zászlók, a Hell, a Zsigmondy Gimnázium, az OMBKE bevonulásával kezdődött el a szakestély. A 96 fős filisztersegreg a megszokott rutinos csapatot választotta: Praesesnek „váratlanul” a legszakálasabb *Glevitzky Istvánt*, aki a következő tisztségviselőket nevezte ki: Major Domus *Salzinger György*, Cantus Praeses *dr. Ládai Balázs*, Kontra Punkt *Stefán Kamburov*. Balekcsőszők a feladat nagyságára való tekintettel hárman voltak *Raduka Ferenc*, *Mocsnik Imre* és *Walczér Csaba*. A konzekvencia *Veress Sándor* lett, aki a nagy lelkesedésében az elnöki asztal széléhez ült, de feladatát becsülettel ellátta.

A Házirend ismertetése és hitelesítése után a Praeses köszöntötte a vendégeket, *dr. Hatala Pált*, az OMBKE új elnökét, az Óbudai Egyetem diákjait és mestertanárát *Nagyné Halász Erzsébetet*, akik ajándékot is kaptak, *id. Sasvári Géza* által készített bányászsapkákat. Az ajándékot *Nagyné Halász Erzsébet* köszönte meg. Az elnök üdvözölte a tatabányai és az oroszlányi testvérszervezetünk tagjait is.

A Praeses a klopacska hangjai mellett elrendelte a tiszteletgést a legutóbbi szakestély óta elhunyt *Wagner Ferenc*, *Pender Ferenc* és *Geiszler József* tagtársakért.

A Praeses köszöntötte új tagjainkat is, *Gromonn István*, *Haracska Ferenc*, *Erős Sándor*, *Szepesi Zsuzsanna*, *Balázs Gyula* és *Nagy Sándor Mihályné* személyében.

A komoly poharat *Sebestyén István* tartotta: ismertette, hogy 1950-ben megalakult a technikum 8. sz. Általános Gépészeti Technikum néven, a helye: Dorog, Petőfi Sándor u. 41. szám alatt volt, azaz a gyökörek Dorogon vannak. Egy év múlva a technikum új neve: Bányagépzési Technikum, két év múlva került az iskola Esztergom-Kenyérmezőre. 1956-ban a technikum új neve: Hell József Károly Bányagépzési Technikum lett. Innen számítható a Helles korszak, sok-sok végzett diákkal, kiket 46 éven át tanított. Az első esti

„bányász ballagás” Esztergomban 1966-ban volt, azaz 52 éve! De a helles szellem tovább élt, azaz a már 17 éve alma máter nélkül maradt volt diákok megtartották a hagyományainknak megfelelően a fáklyás felvonulásukat. Idén jutottak arra a pontra, hogy erőik fogytán nem tudják tovább megoldani. Ekkor jöttek barátok, a dorogi Filiszterek, s a Zsigmondy Vilmos Gimnáziummal összefogva elhatározták, hogy idén először Dorogon megtartják a helles hagyományokra épülő fáklyás szalamander felvonulást. Köszönet érte, hogy megélhettük ezt a napot, s bízunk benne, hogy egy hagyományt folytatva egy új dorogi hagyományt indítunk el – mondta *Sebestyén István*.

A korszóavató beszédet *dr. Korompay Péter* mondta. Kiemelte a dorogi szakestély-korszók történelmet rögzítő erejét. Korszókon olvashatók a Bányászhimnusz versszakai, s több éve tart a nagyjaink sorozat, s ma *dr. Schmidt Sándorra* emlékezünk. A korszóink és tevékenységünk a Selmeczi Szellem hordozói is, tükrözik a szakmaszeretetet, az egymás tiszteletét, a hazaszeretetet.

Sziporkáit szokásos színvonalon Balhész Charley mondta el.

Dr. Hatala Pál „majdnem komoly poharat” mondott.

Oroszlányból *Tóth Zsolt* az év végi felhívásukat ismertette. Rendezvénysorozatuk arra emlékezik, hogy 100 éve annak, hogy a selmeczi Bányászati és Erdészeti Akadémia tudományos anyagait, oktatási eszközeit a diákok és a tanárok 1918. november 20. december 14. között kimenekítették Budapestre, majd Sopronba.

Átadták ajándékukat az óbudai egyetemisták, a tatabányaiakét *Pacsai Imre*, *Humám Halidi* az iraki termelésükből egy deci köolajat hozott. Humor bonbonjaikat elmondták *Magyarfalvi Imre*, *dr. Stefán Kamburov*, *Kárpát Csaba*, *Haracska Ferenc* és *Salzinger György*.

A szakestély zárásaként gyertyafénynél az erdész, a kohász és a bányász himnuszok, és összekapaszkodva a Ballag már a vén diák eléneklése után még sokáig folytatta a beszélgetést, éneklést a Filiszter-Helles sereg.

Dr. Korompay Péter

Előadás a Zsigmondy Vilmos-szobrokról

AZ OMBKE dorogi szervezete képviselői is rész vettek a Zsigmondy Vilmos gimnázium névadója halálának 130. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésén a gimnáziumban, december 13-án.

Névadójukat a diákok kiváló előadásban mutatták be. Ezután *Csath Béla* vasdiplomás bányamérnök igen érdekes előadást tartott az országban fellelhető Zsigmondy-szobrokról. Sok személyes információval tette érdekessé a diákok figyelmét is lekötő előadását.

Dr. Korompay Péter

120 éves a Tatabánya Erőmű Kft. erőműve

Az OMBKE tatabányai helyi szervezete 2018. május 30-án közel 40 fő részvételével éves szakmai programjainak részeként megtekintette a Tatabányai Erőmű Kft. telephelyét. Az erőműben *dr. Sámuel Emese* ügyvezető tartott részletes előadást a 120 éves erőmű múltjáról, jelenéről, a társaság

jövőképéről, majd *Rácz László* HR vezető és *Ujszászi Gábor* gazdasági főmunkatárs üzemlátogatásra invitált bennünket.

A Tatabánya Erőmű Kft. 23 500 lakás és 2000 intézmény fűtés- és melegvíz szolgáltatását biztosítja városunkban. Az erőmű eredeti funkciója a villamosenergia-termelés volt a bányák, majd minél több település energiával történő ellátása. A régi telep építését a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. határozta el 1897-ben, és 1898-ban már üzembe is helyezték 3, egyenként 240 kW-os gőzgéppel és a 8 darab forrócsöves kazánnal. Az üzembe helyezés dátumát viseli az erőmű területén álló, a város jelképévé váló 160 m magas kémény is. A fejlesztés napjainkig is folyamatos. 1908-tól 1938-ig 5 darab turbinát és 16 darab láncrostélyos kazánt építettek 25,5 MW teljesítménnyel, így már 126 községet láttak el villamos energiával. 1940-ben újabb 2 darab porszéntüzelésű kazán és egy turbina üzembe helyezésével 1943-ban csatlakozott az erőmű a 110 kV-os országos távvezeték hálózathoz, 1952-ig az összes teljesítőképessége elérte a 66,5 MW-ot.

Az új igényekhez igazodva – a villamosenergia-termelésen túl – az Óvárosi rész távhő- és melegvíz ellátása 1967-ben kezdődött meg, melyet 1970-ben az Újvárosi távhőrendszer rákapcsolása követett. A forróvízes rendszer hőkiadó kapacitása elérte a 220 MW hőteljesítményt. 1988-tól 1992-ig az addig üzemeltetett 8 darab szénportüzelésű kazánból négy kazánt olajtüzelésre alakítottak.

A fűtőerőmű évente kb. 120 kilotonna szenet, valamint 18-20 kilotonna fűtőolajat és 0,3 kilotonna ipari tüzelőolajat tüzelt el. Ezzel évente 90 GWh villamos energiát fejlesztett, ami 45 000 lakás éves villamosenergia-fogyasztásának felel meg és kiadott 1,5 PJ hőenergiát is.

A tatabányai erőmű egykor és ma

A tatabányai széntermelés 2004. évi befejezésével egy időben megkezdődött a földgáz bázisú távhő- és villamosenergia-termelés. A négy, korábban már fűtőolaj tüzelésre átalakított kazán égőcseréjével alkalmassá vált földgáz-fűtőolaj tüzelésre. Az erőmű tartalék üzemanyaga kis kéntartalmú olaj lett, így a földgázszolgáltatás megszűnésével sem került veszélybe a hőellátás biztonsága.

Új létesítményként valósult meg a gázmotoros erőműrész, amely 3 darab gázmotor beépítésével – jó hatásfokkal egész évben működve – kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést valósított meg.

A 2013-as évtől indult fejlesztés (a Tatabánya Erőmű biomassza bázisú üzemeltetése új munkahelyek teremtésével) mérőföldkő az erőmű életében. Átalakításra került a 7. és a 8. sz. kazán (2x37 MW teljesítményű) földgáz tüzelésről biomassza tüzelésre. Megépült a K4 jelű 18 MW teljesítményű forróvízkazán és létrejött egy új biomassza tárolótér, amelynek összbefogadóképessége 10.950 m³ és ebből 5.100 m³-es a fedett rész. A fejlesztés részét képezte a 2x240 m hosszú, faaprítékot szállító szalagpálya és a hídmérleg is. Az új létesítmények üzemeltetésére további 41 munkavállaló felvételére került sor. A fejlesztés lehetővé tette az olcsó és környezetbarát üzemvitelt, a változó gazdasági körülményekhez igazodni tudó működést.

Az erőmű sok változáson ment keresztül a több mint egy évszázados története során, de a változások között is őrzi hagyományait, ápolja múltját. Minden Tatabányán élő ember ismeri az erőműi gőzduda hangját, amely korábban a műszakváltások időpontját jelezte, ma már csak hagyománytiszteltből szólal meg minden nap három alkalommal, emlékeztetve mindenkit a régmúlt időkre és arra, hogy mint ahogy fiatal városunknak, az erőműnek is van büszkén vállalható múltja, jelene, s jövője.

Csaszlava Jenő

Tatabányaiak a Szlovák Bányavárosok Találkozóján

Szeptember 21-én délután egy maroknyi csapat kerekedett fel Tatabányáról, hogy részt vegyen egy 3 napos rendezvényen a szlovákiai Bazinban (Pezinok).

Bazin Pozsonytól 20 km-re északkeletre, a Kis-Kárpátokban fekszik. Héres bortermő vidék központja, lakossága több mint 21.000 főre tehető. 1647-ben III. Ferdinánd királytól megkapta a szabad királyi város rangot. A 17. században élte virágzását, az akkori Magyar Királyság egyik leggazdagabb városa volt. Gazdagságát kezdetben kiváló tisztaságú aranyat adó bányái adták, de ezt felváltotta a Kis-Kárpátok lankáin megtermő rendkívül ízletes fehér asztali és aszú bora.

Sajnos a pénteki programokon nem tudtunk részt venni, mivel 7 fős csapatunk többségének a péntek munkanap volt, így lemaradtunk a Kastély-parkban tartott ünnepélyes megnyitóról, a polgármesteri fogadásról és a 13 órakor kezdődött nemzetközi konferenciáról, mely a „Bányaművek látogathatóvá tétele Közép-Európában” címet viselte. Ezen a konferencián a cseh, lengyel, osztrák és szlovák előadók mellett egy magyar delegáció is részt vett. Koraesti érkezésünk után elfoglaltuk szállásunkat egy közeli falucska panziójában, majd beutaztunk a rendezvény helyszínére. Egy

hatalmas kirakodóvásár és egy rendezvénysátor biztosította a megfelelő helyszínt a hat országból érkezett delegációk tagjainak és a szüreti fesztiválnak. A hatalmas sorsátorban elköltött vacsoránkhoz az összebarátkozott, nemzetközi összetételű csoportok együtténeklése remek hangulatot teremtett. Mi is becsatlakoztunk az ismert és kevésbé ismert bányásznoták és népdalok éneklésébe és sok „ismerőssel” elevenítettük fel az elmúlt évek közös bányászrendezvényeinek eseményeit. A „barátok” megtalálásában sokat segítettek bennünket egyenruhánk jelvényei és kítűzői. Anekdotáztunk a pécsi Európai Knappentagon történt színpadi robbantás utáni elázásról és szóba került a Hollandiában rendezett felvonulás szélsőséges időjárása is. A nyelvi nehézségek eltűntek és rájöttünk, hogy jól el lehet boldogulni néhány szóval és sok mosollyal egy ilyen barátságos közegben.

Regisztrációkra szombaton került sor, utána megtekintettük a kirakodóvásárt és sétáltunk a történelmi belvárosban. Egy kis frissítő elfogyasztása után elfoglaltuk a déli 12-kor induló menethez kijelölt helyünket. Itt értek be bennünket budapesti és borsodi barátaink és csatlakozott hozzánk 2 miskolci egyetemista is, hogy együtt, egymást erősítve énekeljünk majd a bányász és kohász notáinkat. Mivel ezen a környéken már régóta megszűnt a bányászkodás és a fő megélhetést a borászat biztosítja, a szervezők a bányavárosok találkozóját összekötötték a régió szüreti multságával, így a felvonulást a borászatok képviselői és mustosztó hölgyei és leányai színesítették. A menet elején a régió előljárói és a delegációk vezetői foglaltak helyet, ezután következtek a különböző történelmi csoportok, zenekarok és a környék borászatának jeles képviselői, majd a bányászok, országonként mind egyenruhában, zászlókkal és táblákkal. A felvonulás a fő téren ért véget, itt a hagyományörzők és a borászattal foglalkozó csoportok elvegyültek a vásári forgatagban és maradtak a hivatalos rész megtekintésére a bányászat képviselői. A levezető elnök a főtribünre szólította *Erik Szombathy*-t, a Szlovák Bányászati Hagyományörző Szövetség elnökét, *Zdeněk Brázdát*, aki a cseh delegációt vezette, *Marek Prysztash*-t, a lengyelek előljáróját és *Kőrösi Tamás* főtítkárunkat, aki a magyar delegációt vezette. Rajtuk kívül részt vett még az ünnepi eseményen az ukrán és az azerbajdzsáni delegáció is. Több száz egyenruhás résztvevő felállva éne-

A magyar delegáció a felvonuláson

kelte vagy hallgatta meg a szlovák bányászhimnuszt, majd az ünnepélyes köszöntő után, a miniszteri kítüntetések átadását követően, *Erik Szombathy* átadta a zászlót Libetbánya képviselőinek, akik 2019. május 17. és 19. között látják majd vendégül a térségünk bányászata iránt elkötelezett képviselőket. Ezután volt az ünnepélyes szalagfelkötés, ahol 45 szervezet zászlójára került fel az esemény díszszalagja.

A közös ebéd elfogyasztása után elfoglaltuk helyünket a találkozó résztvevőinek fenntartott rendezvénysátorban és kedélyes sörözgetés mellett folytatódott a barátkozás a különböző hagyományörző csoportok tagjaival és néhány érdeklődő helybéli fiatalal. Megígértük, hogy a jövő évi, libetbányai találkozón ismét részt veszünk, így nem egészen nyolc hónap múlva ismét találkozunk.

Vasárnap, kihasználva a gyönyörű időt, felkerestük a közeli vöröskői várat, amelyet gyönyörűen felújítottak az elmúlt években. Élményekkel és barátokról, barátokkal készült sok száz fénykép társaságában érkezünk haza az esti órákban és lassacskán készülődünk a májusi találkozóra.

Izingné Gyórfi Mónika

Újjáéled a Lignit Baráti Kör

Az OMBKE mátraaljai helyi szervezete 2018-ra már nem hirdette meg a Lignit Baráti Kör éves előadás-sorozatának programját Gyöngyösön.

Ezzel elveszni látszott az a 25 éves múlt, amely a bányászati, ezen belül is a szénkülfejtéses bányászati szakmai ismereteket igyekezett tagtársaink elé tární. A helyzet *dr. Szabó Imre* okl. bányamérnök, tiszteleti tag halálával, az Ő sok évtizedes lendületének és aktivitásának kiesésével kritikussá vált.

A bánya-erőmű 1993-as integrációja óta szervezetileg is együtt élő szakmai kultúrák munkahelyi és emberi kapcsolataira építve kezdeményeztük az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület Mátrai Erőmű Csoportjánál egy közös irányítású rendezvénysorozat beindítását. Vezetői találkozás után két erőműves (*Ludányi György, Mata László*) és két bányász (*Bolla Dezső, Hamza Jenő*) nyugdíjas munkatárs bízta a kivitelezést, mondván: legyenek ők felváltva a házigazdák.

Az Új Lignit Baráti Kör a mátraaljai külfejtéses lignitbányászat és ezen tüzelőanyag villamos energia előállítására irányuló erőműves szakma együttesét hivatott szolgálni. Tevékenységünk első eredményei már körvonalazódnak: 2018-ban négy előadást hirdettünk és tartottunk meg, egy évvégi értékelő összejegyzetelre decemberben került sor.

2018. június 19-én *dr. Breuer János* okl. bányamérnök, nyugalmazott bányagazgató tartott előadást „Félévszázados a lignittermelés Visontán” címmel. Visszatekintett a bányaerőmű beruházás kezdeti, gyorsan változó bányatervezési állapotára, az első nevén Gyöngyösi Hőerőmű Vállalat növekvő erőművi teljesítmény igényére, az ahhoz tartozó nagyobb lignittermelésre, amelyet a Mátraaljai Szénbányáknak kellett biztosítania. A gazdaságpolitika, a politika és az újszerű műszaki feladatok ösztönözték, kihívás elé állították a nagygépes külfejtés létesítésében és üzemeltetésében még járatlan, alakuló kollektívát. Az erőmű tüzelőanyag igénye 1450 kcal/kg (+15% -10%) fűtőértékű lignit volt, mely-

nek kitermelését, szalagos beszállítást 1969. július 14-én kezdték el. Napjainkban Visontáról 231 millió tonna felett tart a szénátadás, miközben 2300 millió m³ meddő kijövesztésére, átszállítására volt szükség. Visonta, Halmajugra, Detk községek közelsége miatt a bányaművelés rendelkezésére álló terület megkövetelte a Keleti-I, a Nyugati, a Keleti-II, a Déli bányamezők művelését. A meddő és a szénzállító gépláncok áttelepítésével folyik a Keleti-III bányamező gazdag szénvagyonának feltárása. A bükkábrányi bányából 1985 óta beszállított 106 millió tonna lignit ottani kitermeléséhez 500 millió m³ meddő mozgatását kellett elvégezni.

2018. június 26-án *Ludányi György* okl. gépészmérnök, nyugalmazott osztályvezető tartott előadást „Félévszázados a villamosenergia-termelés Visontán” címmel. A Gagarin Hőerőmű I.sz. 100 MW-os blokkját 1969. június 19-én 18.15-kor kapcsolták az országos hálózatra, megkezdve az áramtermelést Visontán. Az erőmű beruházása 1966-ban kezdődött és 1973-ban ért véget. Az előadó néhány szakmai feladat újszerű megoldását, a célnak jobban megfelelő változtatásokat sorolt fel, bizonyítva ezzel a műszaki irányítás rátermettségét. Innen 1986-ig a termelés felfutása, az áramtermelés egyes folyamatainak stabilizálása és a berendezések további átalakítása történt. Az kis fűtőértékű lignit fogadása, széntéren való tárolása, tüztérben történő viselkedésének optimalizálása folyamatos feladatot adott az üzemvitelnek. 1986-tól 2003-ig rekonstrukciós munkákat végeztek az öt blokkon, váltokozva és ütemezetten, miközben folyamatosan részt vettek az országos villamosenergia-termelésében. Komoly fejlesztések lettek végrehajtva, az eltelt három évtized alatt a számítástechnika, a folyamatirányítás, a környezetvédelem megkövetelte a változtatásokat. 2003-tól a német tulajdonosok támogatásával, magyar szellemi tevékenységgel elkészült egy új, 500MW-os blokk építésének terve, amelynek megvalósítása ma nincs napirenden. Az indulásakor 800 MW-os erőmű tüzelőanyaga a lignit mellett gázt, biomasszát, napenergiát is használva 970 MW beépített teljesítményű.

2018. november 13-án *Madai László* okl. bányageológusmérnök, nyugalmazott osztályvezető tartott előadást „A magyarországi lignitkutatás történetéről”-ről. Elmondta azokat az egyetemi, munkahelyi és vállalati történeteket, állapotokat, amelyek után őt bízták meg a magyarországi lignitkutatás vezetésével, amit 1974-ben történt kinevezése után ötfős egyetemi végzettségű csapatával hajtott végre. Térképeken mutatta be Magyarországon azon területeit, ahol nem lehet lignit, de azokat is, ahol van. Az ország területén található lignittelepek vastagság-mélység-minőség térképei azt bizonyítják, hogy sok helyen felel meg külfejtések nyitásának.

Az ismert Mátra-Bükkalja-i előfordulás (Visonta és Bükkábrány) mellett szólt az 1980-ban elkészült toronyi részletes jelentésről. Az erőmű Ausztriában épült volna, a külszíni fejtés csak Magyarországon, mert az országhatáron átnyúló bányászatot nem engedélyeztek. A beruházás egyre költségesebb lett volna, így nem indult meg.

1983-tól lignitkutatásra állami forrást nem biztosítottak. Az előadó szólt Visonta és Bükkábrány bányák lignitkutatásairól, mindkét üzem induláskori megkutatottságáról, az erőmű több lépcsőben megemelt, végül 800 MW-os beépített teljesítményéről, a bükkábrányi 2000 MW-os tervezett

erőmű eocén program miatti ellehetetlenüléséről. Beszámolt a két külfejtés ismert szénvagyonáról, amely Visontán 274 Mt, Bükkábrányban 369 Mt.

2018. november 20-án *Zeke Sándor* okl. villamosmérnök tartott előadást „A napenergia hasznosítása a Mátrai Erőműben” címmel. Az Özse-völgyi zagytározó a sűrűzagy fogadására (pernye-víz 1:1 arányú keveréke) 50 ha alapterületet foglalt el, az országút szintjétől +70 m-en a teraszos kialakítás miatt egy 30 ha-os terület adódott. A Környezetvédelmi Hatóság 2x30 cm-es földtakarást írt elő, mintha erdő művelési ág lett volna. Mivel nem fásítani akarták a szintes területet, 15 MW-os napelemre pályáztak. A beruházás 2015-ben kezdődött, közbeszerzési eljárást három cégből álló konzorcium nyerte el. Cölöpözés készült a tartóoszlopok beépítéséhez, hogy a max. 150 km/órás szélhőkéseket is kibírja. Villámvédelemre kockázatelemzés alapján szükség volt a Mátra hegység közelsége miatt. 72480 db 255W-os panel került beépítésre, 20 fokos dőlésszöggel, a sorok között 7 m-es árnyéktávolságra. A területet kerítés védi rágcsálók behatolása ellen, kamerarendszer a biztonsági őrséghez van bekötve, szervizút a kerítés mellett, illetve a területen. Hetente emberi helyszíni ellenőrzés történik, a területet drónos hőfényképezéssel is vizsgálják. A napelempark egyenáramot fejleszt, a trafó-inverter állomástól a 6 kV-os áram elvezetése földkábelben történik az Erőműbe. A beruházás 6,5 Mrd Ft-ba került, 3,5 éves működése alatt a fejlesztett maximális villamos energia 17,1 MW volt. A panelek várható élettartama 25 év.

2018. december 11-én évzáró megbeszélést tartottunk, ahol tagtársaink baráti hangulatú összejövetelen javaslatokat tettek a 2019. évi működésre, előadások témáira, szakmai kirándulásokra.

Hamza Jenő

Őszi események a tapolcai szervezetnél

Az OMBKE tapolcai szervezete 2018. november 9-én autóbuzos szakmai kirándulást tett az ausztriai Bernstein (Borostyánkő) borostyán és szerpentin múzeumába (Felsenmuseum).

A múzeum három részből áll: kiállítóterem és vetítés, fedett kültéri bemutató, föld alatti bányamúzeum. A kiállított tárgyak részben a helyben bányászott nemes-szerpentinből készült mütárgyak voltak (a vetítés során készítésüket is bemutatták), részben borostyánok ill. abból készült ékszerek, mütárgyak. (A városka a régi borostyán-út egyik állomása

volt.) A kültéri és a föld alatti rész a szerpentin bányászat történetét, régi és mai eszközeit mutatta be, és egy gyönyörű ásványgyűjteményt.

A délelőtti múzeumlátogatás után Kőszegen fogyasztottuk el ebédünket és tettünk rövid városnéző sétát.

November 19-én *dr. Pataki Attila* okl. geológus mérnök tagtársunk, igazságügyi műszaki szakértő, tartott néhány példával illusztrált, nagy érdeklődést kiváltó előadást a szakértői tevékenység feltételeiről, körülményeiről *Perek a bányászat és a földtan tárgykörében* címmel. *PT*

Beke Imre előadása

2018. február 6-án az OMBKE székházában a Kőolaj-Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály Vízfürési Szakcsoportja szervezésében *Beke Imre* bányamérnök tartott nagy érdeklődés mellett előadást „A Hévízi-tó, vagy a nyírádi bauxitbányászat kálváriája” címmel. *PT*

BOK ülés – szénhidrogénipari emlékhelyek

Az alapítók eredeti elgondolását megvalósító ülésre hívta az elnökség a rendszeres látogatókat és a vendégeket szeptember 27-ére. A BOK (Budapesti Olajosok Hagyományápoló Köre) nevében is szerepel a hagyományápolás szó, s ez a fogalom töltötte be az egész délutánt, mert a múltunkat folyamatosan kutató, feltáró és eseményeit rendszerző és megőrkítő MOGIM önkéntest, *Dallos Ferencné* gépészmérnököt, környezetvédelmi szakmérnököt sikerült az előadás megtartására felkérni.

Termünk a vetített képes előadásra zsúfolásig megtelt. Öröm volt hallgatni és látni azt, hogy az előadó milyen rutinnal és jártassággal csoportosította az emlékhelyeket, az azokhoz kapcsolódó eseményeket, s nem utolsó sorban a személyeket is, akik és amik így együttesen szolgáltak rá az emléktáblára, emlékoszlopra, s egyéb emlékezésre készített megjelenési formákra. A hallgatók néha egymás között összesűgva – ügyelve arra, hogy az előadót ne zavarják meg – elevenítettek fel egy-egy emléket azzal a kitörési ponttal, esetleg termelésbe állított mezővel kapcsolatban, melyről éppen a tájékoztatás szólt. Igen, mert a hagyomány ápolásában éppen ez a döntő, amikor az emlékek felelevenítése belülről, akár egy-egy könnyesebb legördülésével is gondolatot ébresztenek, s felidéznek köztiszteltet érdemlő személyeket ugyanúgy, mint a szürke eminenciásokat. A több mint

60 vetített kép és emlékhely jelentős részét a 2000-es évek elején kiadott „Kőolaj- és földgázbányászati emlékhelyek Magyarországon” című, az előadó által szerkesztett könyv már rendszerezte megyék szerinti bontásban. De áldozatos munkájának gyümölcseként az azóta felavatott szobrokat és emlékhelyeket is megismertette velünk.

Az előadást követő beszélgetés, a kérdések és a szoba hozott történetek is tükrözték, hogy a BOK tagságának – talán korára való tekintettel is – van mire emlékeznie, és büszkéek lehetünk arra, hogy ilyen alapot teremthetünk az elődök megbecsülésére.

Papp Géza

A BKL Bányászat összes évfolyama Dorogon

Dr. Korompay Péter tagtársunknak és a *Dorogi Szénmedence Kultúrájáért Alapítványnak* köszönhetően a BKL évfolyamonként bekötött példányai megtalálhatók az Alapítvány „brigádtérképében” az alábbiak szerint:

Bányászati és Kohászati Lapok 1868-1950

Bányászati Lapok/BKL Bányászat 1951-2018

Ezáltal örvendetesen nőtt azon helyek száma, ahol a fentiek elérhetőek voltak. (OMBKE központ, Központi Bányászati Múzeum, Miskolci Egyetem Könyvtára, rudabányai Bányászattörténeti Múzeum)

Szerkesztőség

Rendkívüli „évfolyamtalálkozó”

2019. január 12-én Tatabányán gyűlt össze az 1949-ben Miskolcon kezdett és 1953-ban Sopronban végzett bányamérnöki évfolyam 49 hallgatójának „maradék” 7 fője (3 bányaművelőmérnök, 3 olajmérnök és 1 geológus mérnök) közül négy fő, hogy köszöntsék – a Doyenként is beiktatott – 90. évét január 2-án betöltött *Rem Lajos* vasdiplomás bányamérnök, bányai gazdasági mérnök évfolyamtársukat.

A felkészítésre az ünnepelt érzékenyülve válaszolt és köszönte meg az ajándékokat és jókívánságokat, majd reményét fejezte ki, hogy még jó néhány éven keresztül köszönhetjük egymást jó erőben, egészségben.

A születésnap köszöntő bányász nóták éneklésével emelkedett hangulatban fejeződött be. (*Az ünnepelt fényképe lapszámunk 36. oldalán található.*) *Sz. L.*

MEGHÍVÓ

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület a „Jó szerencsét” köszöntés elfogadásának 125. évfordulója alkalmából emlékülést tart 2019. április 5-én (pénteken) 10 órakor a várpalotai Jó szerencsét „Művelődési Központban (Várpalota, Szent István u. 14.).

Program:

Faller Jenő Szakképző Iskola diákjainak kultúrműsora; Szakmai előadás; Dr. Fancsik Tamás MBFSZ elnök; Ünnepi beszéd az emléktáblánál Rabi Ferenc BDSZ elnök; Koszorúzás; Állófogadás

A programra tisztelettel meghívja és várja a

Szervező Bizottság